

LANDELIJK
KENNIS
CENTRUM
LVB

Kennispakket LVB in onderwijs & jeugdhulp

Introductie

november 2024

Iederéén bereiken, ook die leerling die dat beetje extra ondersteuning nodig heeft

Je komt waarschijnlijk vaak mensen in het dagelijks leven met een licht verstandelijke beperking (LVB) tegen, bewust of onbewust. Want er zijn in Nederland naar schatting 1,1 miljoen mensen met deze beperking. Tijdige herkenning van en rekening houden met een LVB helpt mensen met deze beperking om zo goed en volwaardig mogelijk mee te doen in de samenleving.

De eerste signalen van een LVB kunnen opgemerkt worden in het onderwijs. Passende ondersteuning voor deze leerlingen verkleint de kans op problemen als faalangst of in het ernstigste geval schooluitval. Als je de eerste signalen ziet als professional kan je een belangrijke schakel worden naar hulp en/of zorg.

Een veilige en positieve leeromgeving is voor iedereen van belang, maar bij leerlingen met een LVB luistert dat dus extra nauw. Het herkennen van de beperking en hier goed op aansluiten versterkt de onderlinge vertrouwensrelatie en het plezier op school.

"In het voortgezet onderwijs gaat ruim 40% van de leerlingen met een LVB naar regulier onderwijs, denk aan vmbo-niveau 1 en 2. De overige leerlingen volgen een vorm van speciaal onderwijs en krijgt dus extra ondersteuning."

Dit beeld ¹ is een illustratie van een school waar ieder kind welkom is. Dit wordt beschreven in [Contouren werkagenda route naar inclusief onderwijs 2035](#). Voor het opstellen van deze werkagenda waren twee aanleidingen: allereerst de roep vanuit de maatschappij, jongeren, ouders en het onderwijs zelf om inclusief onderwijs, met een minder strikte scheiding tussen regulier en speciaal onderwijs, en tussen onderwijs en zorg. De verbeteraanpak Passend Onderwijs vormt de tweede aanleiding waarbij elke leerling perspectief heeft op de arbeidsmarkt, vervolgonderwijs of dagbesteding, en wordt voorbereid op een gelijkwaardige deelname aan de samenleving.

¹ Bron: <https://www.praatplaat.visueleverbinders.nl/route-naar-inclusiever>

Het onderwijs heeft hierin een duidelijke opdracht: kinderen en jongeren moeten op gelijke voet onderwijs kunnen volgen in publiek bekostigde scholen, waarbij het onderwijs aansluit bij hun capaciteiten. Daarnaast heeft het onderwijs de verantwoordelijkheid om de drie kerntaken – kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming – te vervullen, zodat leerlingen hun plek in de samenleving kunnen vinden. De brede ontwikkeling van jongeren staat hierbij centraal. Op school gaat het niet alleen om cognitieve groei, maar ook om de sociale, emotionele, praktische en creatieve ontwikkeling van de leerling.

Samenwerken aan de ontwikkeling

Scholen dragen niet de enige verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van hun leerlingen; dit is een gezamenlijke taak. Afhankelijk van de situatie van het kind, spelen ook ouders, verzorgers, gespecialiseerde voorzieningen, zorginstellingen, jeugdzorg, kinderopvang, gemeenten, wijkpartners en het lokale bedrijfsleven een cruciale rol. Het vraagt om een brede, integrale benadering, waarbij alle betrokkenen samenwerken voor het welzijn van het kind.

Het kan een uitdaging zijn om de juiste benadering te vinden bij een leerling, vooral wanneer er sprake is van een LVB. Dit geldt ook voor onderwijsprofessionals in het speciaal onderwijs. De oorzaken van leer- of gedragsproblemen zijn niet altijd meteen duidelijk, maar een LVB kan hierin een belangrijke factor zijn. In dit pakket staat centraal hoe je leerlingen met een LVB kunt herkennen en hoe je het beste kunt inspelen op hun specifieke behoeften.

De aanpak die werkt voor leerlingen met een LVB, zoals aanpassingen in houding, communicatie en bejegening kan voor leerlingen zonder LVB ook voordelen bieden. Denk hierbij aan jongeren die overbelast zijn, veel stress ervaren of waarbij de thuissituatie onveilig is.

Kennispakket LVB in onderwijs & jeugdhulp

Het Landelijk Kenniscentrum LVB heeft een kennispakket ontwikkeld voor professionals in het onderwijs en de jeugdhulp. Dit pakket biedt handvatten voor het herkennen van een LVB en leert je hoe je beter kunt aansluiten bij de specifieke behoeften van leerlingen. Daarnaast krijg je inzicht in de extra uitdagingen die vaak gepaard gaan met een LVB, en ontdek je waar je de juiste ondersteuning kunt vinden binnen en buiten de school.

Met de kennis uit dit pakket draag je actief bij aan inclusief onderwijs en een inclusieve samenleving, waarin ook mensen met een LVB een volwaardige plek innemen.

Inspiratievideo

Voordat we verder ingaan op de inhoud nu eerst onze *spoken word* video: [‘de onzichtbaarheid der dingen’](#) van Rozienna Salihu. Laat je meevoeren in de gevoelens, die mensen met een LVB kunnen hebben.

Het Kennispakket LVB in onderwijs & jeugdhulp bestaat uit drie modules die onafhankelijk van elkaar zijn te volgen:

1. Inzicht in een LVB
2. Zo maak je het verschil
3. Niet alleen een taak van de leerkracht

Inzicht in een LVB

Deze module behandelt wat een LVB precies is en hoe je een mogelijke LVB kunt herkennen. Wat zijn de signalen en kenmerken waaraan je kunt denken. Daarnaast bieden we praktische tools die je kunt gebruiken om LVB in de klas te herkennen en effectief mee te werken.

Zo maak je het verschil

Deze module behandelt de diverse uitdagingen waar jongeren tegenaan kunnen lopen, zoals online gedrag, zelfvertrouwen en criminaliteit. Ook ontdek je hoe je bij deze leerlingen nog beter kunt aansluiten in communicatie, ondersteunende houding en gerichte begeleiding.

Niet alleen een taak van de leerkracht

In deze module gaan we dieper in op de psychische kwetsbaarheden en problematiek zoals trauma, stress en de moeilijkheden die jongeren kunnen ondervinden bij de overgang naar volwassenheid. Ook wordt de samenwerking tussen politie en jeugdhulp- en zorgprofessionals behandeld. Deze module is waardevol voor alle professionals binnen het onderwijs; zorgprofessionals, zoals orthopedagogen, gedragswetenschappers en zorgcoördinatoren, maar ook het sociaal domein, politie en justitie.

Dit icoon geeft aan hoe lang je over de module doet en welke leerdoelen je bereikt als je de hele module doorloopt.

Kennisdelen worden aangegeven met dit icoon

Praktische tips worden met dit icoon aangegeven. Hier vind je kennis gecombineerd met handelingsperspectieven.

Dit icoon geeft een individuele of teamopdracht aan, zodat je meteen in de praktijk met de kennis aan de slag kunt.

Dit is een publicatie van het © Landelijk Kenniscentrum LVB, 2024. Gebruik van (delen van) de tekst of materialen is toegestaan met bronvermelding.

Dit kennispakket is onderdeel van de Toolkit [Blik op LVB](#)

Suggesties en opmerkingen kunnen worden gemaïld naar info@kenniscentrumlvb.nl